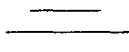


sége egy-egy szövegben stb.). A szövegközöttség tanulókkal való felfedeztetése, a hasonlóságok, azonosságok, különbözőségek észrevétele – az áthallások – az irodalmi alkotások „befogadásának” hatékony eszköze. Mind a magyar irodalom folyamatában, mind a hazai és világ-irodalom kapcsolatának feltárásában kiválóan érzékelteti a szerző ezt a szemléletmódot. A tételek szerkesztettsége, a tételmondatok tömör, világos megfogalmazása, az egyértelmű feladatok segítik, megkönnyítik az érettségire készülők munkáját.

A *Nyelvtan* szintén nyolc témaköre harminchárom tételt tartalmaz. Az egyes tételek a tankönyvi ismeretanyagra alapozott – az irodalomhoz hasonló – logikus szerkesztése, a nyelvtani fogalmak lényegre koncentráló és ugyanakkor mégis elmélyült, alapos kifejtése, az egyes tematikákhoz kapcsolódó feladatok és azok megfejtése nagyszerű segítséget ad az anyanyelv-ből érettségizőknek.

Összegezve megállapítható, hogy Kiss Judit mindkét könyve friss szemléletű, a legújabb szakmai források birtokában megírt igen színvonalas, az elméleti tudnivalókat és a gyakorlati megvalósítást tökéletes egységben reprezentáló alkotás. Igen hatékony, „kézzel fogható” segítséget nyújt mindkét kiadvány mind az emelt, mind a középszintű érettségi vizsgát tevő diákoknak, valamint az érettségizető tanártársaknak is.

Elismerés illeti a Hovancsek Kiadót és a Regiocon Kft. Nyomdaüzemet a gyors és esztétikus kivitelezésű munkájukért.



**RÁCZ SÁNDORNÉ**

ügyvivő

Szabad Waldorf Általános Iskola és

Alapfokú Művészetoktatási Intézmény

Szeged

## Waldorf-hetek Szegeden

2006 januárjától március közepéig iskolánk előadássorozatát szervezett. Célunk a Waldorf-módszer részleteinek megismertetése, az eddigi tapasztalatok közreadása volt. Az óvodától a középiskoláig tartó szakaszt érintették az előadások. Tájékoztató céljából ezennel közreadjuk pár bemutatott téma rövid összefoglalóját, továbbá a teljes programot tartalmazó szórólapot.

**SZECSŐDI JÁNOS**

osztálytanító

Óbudai Waldorf Iskola

Budapest

## A Waldorf-iskola első három osztályáról

Az első osztályos gyermek hatalmas érdeklődéssel érkezik az iskolába. Nyitott minden újra. Tanulni szeretne. Az osztálytanítónak ki kell alakítania egy olyan szokásrendet, amiben a tanulás a lehető legnyugodtabb körülmények között történhet. A szokások biztonságot adnak a

gyerekeknek, tudják, hogy ha eléneklünk egy bizonyos dalt, az azt jelenti, hogy fohász következik vagy éppen furulyázni fogunk. Az első év végére a gyerekek már teljes biztonsággal mozognak a szokások védő-segítő rendszerében. Kialakul az osztályközösség is: megismerik egymást a gyerekek.

Második és harmadik osztályban is ez a szokásrend segíti a közös munkát. Az első osztályban tanult verseket, mondókákat és énekeket sem kell feltétlenül elhagynunk és újakat keresnünk helyettük, hanem máshogyan kell feldolgoznunk őket. Mivel a gyerekek már ismerik a versek szövegét, könnyen megtanulnak hozzá egy más mozgássort. Az osztálytanító arra törekszik, hogy mindig az életkornak megfelelő legyen a gyerekekkel végzett közös munka. Például amit az első osztályban még együtt mond az egész osztály, harmadikban már lehet kánonban mondani, énekelni.

Az első három évet három fő tárgy határozza meg: a formarajz, az anyanyelv és a szám-tan. Az iskolába érkező gyermekben a fogváltással olyan formaképző erők szabadulnak fel, amelyek lehetővé teszik számára a tanulást. A formarajz segíti ezekben az erőknek a harmonizálását. A formarajznak van egy éves íve. Egyszerű formákkal kezdjük, majd haladunk a bonyolultabbak felé, melyek az egyszerű formákból építkeznek. Második osztályban a tükrözés különböző lehetőségeit vesszük sorra, majd harmadikban eltűnnek a szimmetriatengelyek, ezek segítsége nélkül kell szimmetrikus formákat létrehozunk.

A formarajz és az írás szoros kapcsolatban van, segítik egymást. Első évben a nagy nyomtatott betűket tanuljuk, minden betűt egy-egy képhez, meséhez kötve. Másodikban a kis nyomtatott betűk következnek, harmadikban a folyóírás.

A számtant rengeteg mozgáson keresztül tanulják a gyerekek. Elsőben még a számokkal ismerkedünk, számsorokat mondunk, majd az alapműveletek is megjelennek. Ezek másodikban és harmadikban mélyülnek el, fokozatosan nehezedő feladatok, mozgássorok révén.

\*

KOCZIHA MIKLÓS  
osztálytanító  
Óbudai Waldorf Iskola  
Budapest

## A trójai falótól a gözmozdonyig – élményszerű tanulás a Waldorf-iskola 4–8. osztályában

9–10 éves korban a gyermek elérkezik a Rubiconhoz: az addig védett burokból kilép – szorongó, esetleg agresszív stb. lesz. Nem tudja miért. Sebezhetővé válik. Egy elszakadási folyamat kezdődik. Ami eddig az akaratban és az érzésben volt, elindul a gondolat felé.

A Waldorf iskola olyan tantárgyakat ad ebben az életkorban, amelyek során a gyermek a saját cselekvésével készíti burkot magának: 3. osztály: házépítés epocha, kézimunkaórán sapka kötése. Az osztálytanítónak 3. osztályban kell elkezdenie „hátrálni az osztálytól”, hogy 6.-ban elég messze legyen. Humorral teli, óvatos hátralépés ez.

4. osztályban a sok új tantárgy biztonságérzetet ad: honismeret, állattan, törtek, északi mitológia, nyelvtan, helyesírás, fogalmazás. Kialakul a gyermek **világhoz való kapcsolata**. Honismeret epocha – ez lehetőség arra, hogy másképpen tekinthessen rá környezetére, saját magára: pl. egy létrára másznak fel, és onnan figyelik meg, hogy milyen az osztály. Majd lerajzolják felülnézetből a termet. Mi lesz a rajzon? A padok, rajtuk a füzetek, a füzetekben a

rajzok, a rajzokon a padok, a füzetek, a rajzok, és így tovább, egyre kisebbben. A tanterem után következik az iskola, az utca, a városrész stb. feltérképezése.

5. osztályban a történelem, a földrajz (Mo. földrajza) és a növénytan kapcsán a tanulók **rácsodálkoznak** a világra. Fontos, hogy átéljék az adott kort – India, Ó-perzsa Birodalom, Egyiptom, Mezopotámia, Görögország. Az ókori Görögországot már jól ismerő 5. osztályosok május végén Waldorf Olimpián vesznek részt, ahol a saját maguk (és szüleik) által varrt korhű ruhákban az ókori olimpiák mintájára, azok „versenyszámaiban” vetélkednek. Természetesen itt is az átélés, az élmény, a részvétel a fontos, nem a helyezés.

12 éves korban a gyermekek még őrzik a harmónia nyomait, de már kezdenek testileg megnyúlni. Leérkeznek a földre, érettebbé válnak. A 6. osztály a **kipróbálás** kora. Ekkor lép be a tantárgyak közé a fizika, az ásványtan, történelemből Róma, földrajzból Európa, irodalomból Arany János stb. Az intellektust és az akaratot a Waldorf-iskolában a művészetekkel kapcsoljuk össze. Az intellektus az egot ébreszti, a művészetek az egészséges én-t táplálják.

A 7. osztály a **megmerítkezés** ideje: reneszánsz, reformkor, felfedezések, természettudományi és földrajzi), csillagászat, fizika, kémia, biológia, földrajz (Ázsia, Afrika), történelem. A minőségek átéléséből jön a fogalom kialakulása.

A 8. osztály a **rendeződés és az önnevelés** időszaka.

\*

KARKUS OTTÓ

osztálytanító

Fészek Waldorf Iskola

Solymár

## Az önálló, autonóm ember, a hasznosítható tudás

Karkus Ottó előadása a szülők fontos kérdéseire adott választ, hiszen a Waldorf-gimnázium működéséről esett szó. Mivel iskolánkban most hatodik a legelső osztály, ezért sok szülőt és tanárt is nagyon foglalkoztat a „Hogyan tovább?” kérdése.

Bár az előadás a felső tagozatról szólt (9–13. osztály), nem maradhatott ki belőle egy átfogó, minden életkorra kitekintő összefoglalás sem. A gyermeki fejlődésében meglévő ritmusról beszélve az előadó elmondta, hogy melyik életkorban mire is figyeljünk a gyerekek nevelésekor és tanításakor. A hétéves korig meghatározó utánzást később felváltja a tekintély kora, majd a kamaszoknál a világ iránti érdeklődés. A mi feladatunk az, hogy minden életkorban a legmegfelelőbbet mutassuk meg a gyermeknek: először a világ jóságát, majd a világ szépségét, legvégül pedig az érdekességeket, a világban felfedezhető újdonságokat.

Külön szó esett arról, hogy mit vár el a mai világ az emberektől, és hogy ebben hogyan tud segíteni az iskola. Vajon hasznosítható-e az a rengeteg adat, amit megtanulunk? Nem inkább a kreativitást, a mozgékonyt, a hatékonyt várják el ma tőlünk. Ehhez pedig melyik út vezet: a lexikális adatok tömege, vagy a gondolkodásra nevelés, A Waldorf iskoláknak talán ez az egyik legnagyobb erőssége, hogy a gyerekek nem veszítik el a világ iránti kíváncsiságukat, és képesek az új dolgok felfedezésére.

Szó esett még a gimnáziumi évek szemléletmódjáról is. Míg a 9. osztályban a dolgok konkrét megfigyelése a feladat, egy évvel később a legfőbb már a másik ember felfedezése. Ebben a korban ezért különösen fontosak a művészetek, mert az érzelmi gazdagságot ezen keresztül lehet a legkönnyebben megélni. A 11. osztály legfontosabb kérdése az igaz vagy

hamis. Mindent ezen a „szemüvegen” keresztül figyelnek, és minderről tudni akarják, hogy hogyan működik. A 12. osztályra elérkezik a nagy kérdések feltevésének az ideje: Mi van a dolgok háttérben. Ez az idő a legalkalmasabb arra, hogy akár filozófiai kérdéseket is feltegyenek és megválaszoljanak a gyerekek. A 13. év tulajdonképpen az érettségire és a felvételigre való felkészüléssel telik, és a mai tapasztalatok szerint igen eredményes. A gyerekek sikeresen teszik le az érettségit, és ki-ki bejut az érdeklődésének megfelelő főiskolára, egyetemre.

Néhány technikai kérdés után, amelyek a gimnázium kiépítésére és működtetésére vonatkoztak, az előadás kellemes hangulatban ért véget, és azok, akik jelen lehettek, hosszútávú kitekintést kaphattak arra, hogy miért is jó a mai világban Waldorf úton járni.

\*

## Nyílt nap

Amíg a gyerekek leendő osztálytanítójuktól mesét hallgattak és játszottak, a szülőknek az ötödikesek osztálytanítója tartott egy kis tájékoztatót.

Először a gyerekek iskolaérettségéről és ennek fontosságáról beszélt. Néhány egyszerű gyakorlat (fogd meg a bal kezeddal a jobb füledet) után a szülők rögtön érezhették a Waldorf-módszer lényegét: minél jobban megismerni a gyermek egyéni adottságait és képességeit azért, hogy a számára legmegfelelőbb módon taníthassák őket.

Szóba kerültek az iskola sajátosságai (az osztálytanító 8 évig viszi az osztályt, epochális oktatás, művészetek kiemelkedő szerepe), az alsó tagozat tananyagának elosztása (első év játékos, másodiktól számolás és írás), valamint a szülőkkel való együttműködés fontossága. Ezek után a szülők tehették (és szerencsére tették is) fel kérdéseiket. Néhány példa:

- Ha nincs könny, miből tanulnak a gyerekek?
- Ha ennyire sajátos a tanterv, hogyan tud esetleg iskolát váltani a gyerek?
- Mi lesz a továbbtanulással, bekerül-e a gyerek az egyetemre?
- Hogyan tud segíteni az iskola a szülőknek abban, hogy egységes nevelési elveket kövessenek?
- Mit jelent konkrétan a fokozott szülői együttműködés?
- Van-e segítség a tanulási nehézségekkel küzdő gyerekeknek?

Ez utóbbi kérdésre az ott lévő, már waldorfos szülők válaszoltak, és ők is igyekeztek megosztani tapasztalataikat az „új” szülőkkel. Így az összejövetel hamar jó hangulatú beszélgetéssé alakult, ami nagyon hasznosnak bizonyult minden szülő számára.

Mindeközben a gyermekek egy másik tanteremben voltak a leendő osztálytanítóval. Először egy ismerkedési játékot játszottak (körben állva egy babzsákot dobtak, és közben a saját nevüket mondták). Utána a tanító mesélt a gyerekeknek a tavorozsa tünderről. A mese alapján méhviasz gyurmából megörökítették a számukra legkedvesebb képet, amelyet természetesen haza is vihettek a tanítótól kapott kis ajándékkal együtt. Végül pedig ismét a mozgásé volt a főszerep a „piacos” játék révén, mely egyszerre több érzékét is megmozgatja a gyerekeknek.

Öröm volt hallani a gyerekek véleményét, amikor jöttek értük a szülei: „Anyá, én ide akarok járni!”

## 7. SZEGEDI WALDORF HETEK

Helyszín: Szabad Waldorf Általános Iskola,  
Szeged, Napos út 16. Tel.: 62/547-081, 06-20/215-8456

\*

**2006. január 26. csütörtök 18.00 óra**  
**A trójai falótól a gőzmozdonyig,**  
**élményszerű tanulás a Waldorf-iskolában:4-8. osztály.**

Előadó: Kocziha Miklós osztálytanító ( Óbudai Waldorf Iskola )

\*

**2006. január 27. péntek 17.00 óra**  
**Szülői tájékoztató est a Waldorf-óvodáról.**

Csak szülőknek!

helyszín: Szeged, Rigó u. 11.

\*

**2006. február 2. csütörtök 17.00 óra**  
**Iskola bukás és tankönyv nélkül,**  
**alsótagozat a Waldorf-iskolában:1-3. osztály.**

Előadó: Szecsődi János osztálytanító ( Óbudai Waldorf Iskola )

\*

**2006. február 7. kedd 17.00 óra**  
**Hogyan tanulunk a Waldorf-iskolában,**  
**a gyermek életkori sajátságairól.**

Előadó: Pitz Ágnes

\*

**2006. február 11. szombat 10.00-12.00 óráig**  
**Nyílt nap a leendő első osztályos szülők részére.**

\*

**2006. február 14. kedd 17.00 óra**  
**Az önálló, autonóm ember, a hasznosítható tudás.**  
**Waldorf-gimnázium**

Előadó: Karkus Ottó, a Solymári Fészek Waldorf Iskola osztálytanítója

\*

**2006. március 18. szombat 10.00-12.00 óráig**  
**A Szabad Waldorf Irányba Tevékenykedő Óvoda nyílt**  
**napja.**

Helyszín: Szeged, Rigó u. 11.

\*

Az előadásokra szeretettel várunk minden kedves érdeklődő szülőt és pedagógust! Mivel a gyerekeknek külön játékos ismerkedést szervezünk, kérjük a szülőket, hogy az elmélyült gondolatcsere érdekében az előadások alatt gyermekeik felügyeletéről maguk gondoskodjanak!